

Sytuacja zawodowa Polaków i gotowość zmiany zatrudnienia

Znak jakości przyznany CBOS przez
Organizację Firm Badania Opinii i Rynku na rok 2020/21

Fundacja Centrum Badania Opinii Społecznej
ul. Świętojerska 5/7, 00-236 Warszawa
e-mail: sekretariat@cbos.pl; info@cbos.pl
<http://www.cbos.pl>
(48 22) 629 35 69

SPIS TREŚCI

Sytuacja zawodowa badanych	1
Warunki zatrudnienia	6
Mobilność zawodowa	11

W październikowym badaniu¹ powróciliśmy do pytań o sytuację zawodową pracowników. Interesowały nas formy zatrudnienia oraz warunki pracy mierzone: czasem poświęcanym na pracę zarobkową, pełnieniem lub nie funkcji kierowniczej i możliwością pracy zdalnej. Chcieliśmy wiedzieć, jak często badani zmieniają pracę, jakie mają plany związane z aktualnym miejscem zatrudnienia oraz co ich motywuje do szukania nowego pracodawcy. Aby scharakteryzować obecną dynamikę rynku pracy, zadaliśmy te pytania osobom utrzymującym się z pracy zarobkowej. Naszym celem było poznanie doświadczeń pracowników i przedstawienie ich perspektywy.

SYTUACJA ZAWODOWA BADANYCH

Obecnie nieco ponad połowa wszystkich badanych (54%) deklaruje, że utrzymuje się z pracy zarobkowej, głównie pracując w pełnym wymiarze czasu (49%). Częściej aktywni zawodowo są mężczyźni (62%), badani w wieku od 25 do 54 roku życia (81%) oraz osoby posiadające wyższe wykształcenie (80%).

---

¹ Badanie „Aktualne problemy i wydarzenia” (378) przeprowadzono w ramach procedury mixed-mode na reprezentatywnej imiennej próbie pełnoletnich mieszkańców Polski, wylosowanej z rejestru PESEL.

Każdy respondent wybierał samodzielnie jedną z metod:

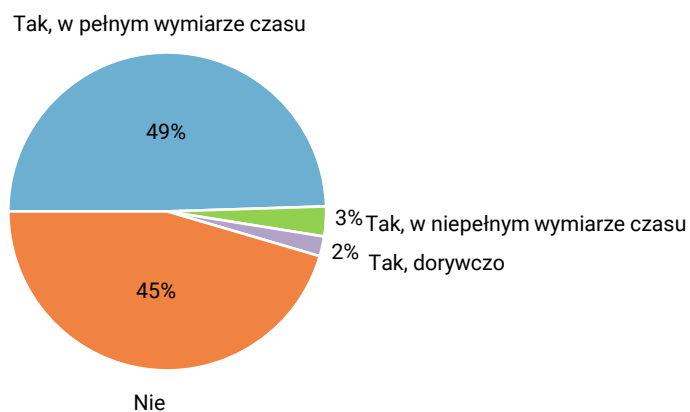
- wywiad bezpośredni z udziałem ankietera (metoda CAPI),
- wywiad telefoniczny po skontaktowaniu się z ankieterem CBOS (CATI) – dane kontaktowe respondent otrzymywał w liście zapowiednim od CBOS,
- samodzielne wypełnienie ankiety internetowej, do której dostęp był możliwy na podstawie loginu i hasła przekazanego respondentowi w liście zapowiednim od CBOS.

We wszystkich trzech przypadkach ankieta miała taki sam zestaw pytań oraz strukturę. Badanie zrealizowano w dniach od 18 do 28 października 2021 roku na próbie liczącej 1157 osób (w tym: 56,4% metodą CAPI, 27,4% – CATI i 16,2% – CAWI).

CBOS realizuje badania statutowe w ramach opisanej wyżej procedury od maja 2020 roku, w każdym przypadku podając proporcję wywiadów bezpośrednich, telefonicznych i internetowych.

CBOS

RYS. 1. Czy obecnie pracuje Pan(i) zarobkowo (na etacie, we własnym zakładzie lub gospodarstwie albo bierze Pan(i) prace zlecone)? (N=1157)

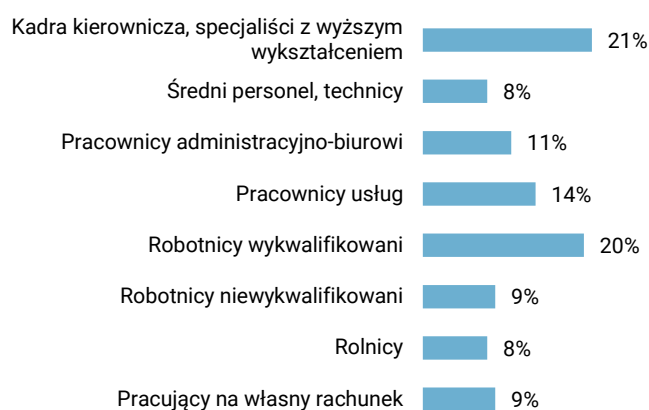
Procenty nie sumują się do 100 z powodu zaokrągleń

W strukturze społeczno-zawodowej trzy grupy badanych stanowią ponad 50% wszystkich aktywnych na rynku pracy. Są to: kadra kierownicza i specjaliści z wyższym wykształceniem (21%), robotnicy wykwalifikowani (20%) oraz pracownicy usług (14%).

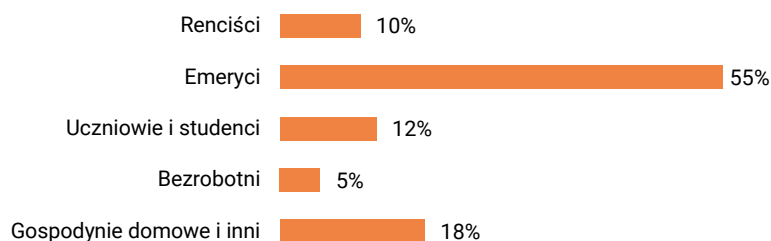
CBOS

RYS. 2. Struktura społeczno-zawodowa

UTRZYMUJĄCY SIĘ Z PRACY (N=636)

UTRZYMUJĄCY SIĘ Z INNYCH ŹRÓDEŁ (N=521)

Najpopularniejszą formą zatrudnienia jest umowa o pracę na czas nieokreślony – na taki stosunek pracy wskazało 62% badanych. Zdecydowanie niższe odsetki odpowiedzi uzyskały pozostałe formy świadczenia pracy: umowa o pracę na czas określony (15%), własna działalność gospodarcza (14%), własne gospodarstwo rolne (10%) oraz umowa cywilnoprawna obejmująca umowę zlecenie (7%) i umowę o dzieło (2%). Pracę zarobkową bez formalnego potwierdzenie zatrudnienia realizuje 5% badanych – dla 3% pracujących jest to praca o charakterze stałym.

CBOS

RYS. 3. Jakiego typu ma Pan(i) zatrudnienie? (N=632)

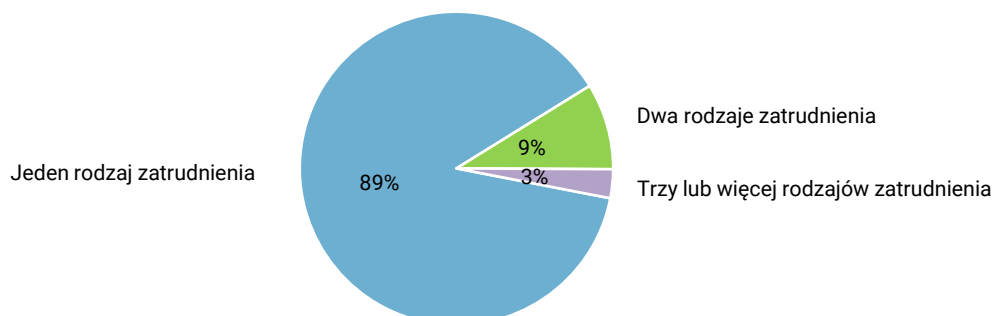

Wyniki nie sumują się do 100%, ponieważ badani mogli wskazać więcej niż jedną formę zatrudnienia

Zdecydowana większość badanych (89%) jest zatrudniona w jednym miejscu pracy. Pozostali deklarują wykonywanie dwóch rodzajów pracy (9%), nieliczni wskazują na trzy lub więcej (3%) – średnia wynosi 1,15. Nieco częstsze korzystanie z różnych form zarobkowania można zaobserwować wśród kadry kierowniczej i specjalistów z wyższym wykształceniem (średnia 1,20) oraz wśród osób pracujących na własny rachunek (średnia 1,26). Różnica jest istotna zwłaszcza w stosunku do średniego personelu i techników (średnia 1,01) oraz pracowników administracyjno-biurowych (średnia 1,02).

CBOS

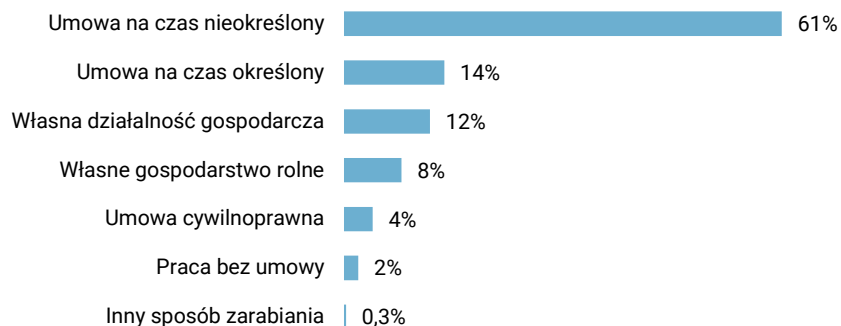
RYS. 4. Liczba deklarowanych rodzajów zatrudnienia (N=632)

Pytanie o główne źródło dochodów potwierdza, że najpopularniejszym sposobem zatrudnienia jest umowa na czas nieokreślony (61%). Następne w kolejności formy zatrudnienia to: umowa na czas określony (14%), własna działalność gospodarcza (12%) oraz własne gospodarstwo rolne (8%). Dla części badanych głównym źródłem dochodu pozostaje umowa cywilnoprawna (4%). Niewielki odsetek ankietowanych (2%) utrzymuje się z pracy niepotwierdzonej formalną umową.

CBOS

RYS. 5. Który z wymienionych sposobów zatrudnienia stanowi główne źródło Pana(i) dochodów? (N=632)

Procenty nie sumują się do 100 z powodu zaokrągleń

Własną działalność gospodarczą częściej prowadzą mężczyźni (15%), osoby w wieku 35–44 lata (16%), z wyższym wykształceniem (19%). Umowa o pracę na czas nieokreślony jest najbardziej popularną formą zatrudnienia niemal wśród wszystkich badanych w wieku produkcyjnym, z wyjątkiem najmłodszej kohorty. Odwrotną tendencję można z kolei zaobserwować w przypadku umowy na czas określony i umowy cywilnoprawnej. Ta ostatnia uzyskuje nadreprezentację również wśród kobiet i osób z wykształceniem podstawowym.

Na przestrzeni lat rynek pracy zmienia się. Umowa o pracę na czas nieokreślony jest najpopularniejszą formą zatrudnienia w każdym pomiarze począwszy od 2004 roku, a odsetek osób wskazujących ją jako podstawowe źródło utrzymania rośnie. Dzieje się to kosztem malejącej liczby umów o pracę na czas określony, ale także na skutek spadającej liczby gospodarstw rolnych, których pracownicy zasilają inne grupy społeczno-zawodowe.

TABELA 1

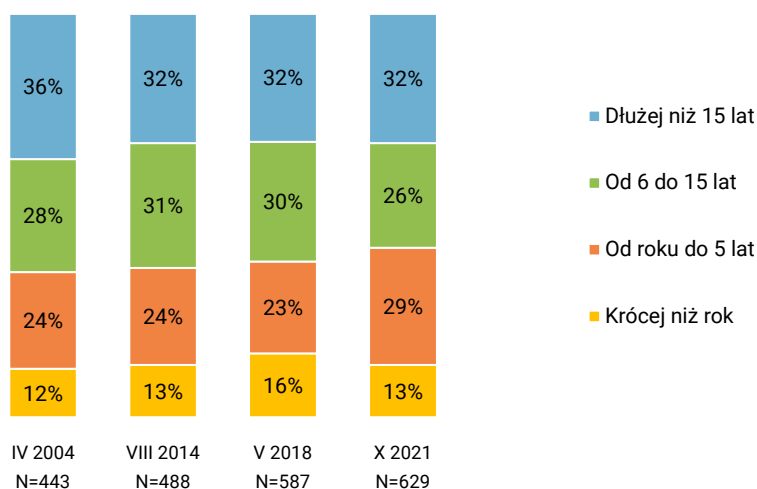
Który ze sposobów zatrudnienia / zarabiania stanowi główne źródło Pana(i) dochodów?	Odpowiedzi respondentów pracujących zarobkowo według terminów badań			
	IV 2004 (N=458)	VIII 2014 (N=492)	V 2018 (N=589)	X 2021 (N=632)
	w procentach			
Umowa o pracę na czas nieokreślony	54	50	54	61
Umowa o pracę na czas określony	18	17	17	14
Własna działalność gospodarcza	10	12	11	12
Własne gospodarstwo rolne	12	11	9	8
Umowy cywilnoprawne (zlecenia lub o dzieło)	3	6	5	4
Praca bez umowy (stała lub dorywcza)	2	3	2	2
Inny sposób zatrudnienia / zarabiania	2	0	1	0,3

Zmiany form zatrudnienia w trajektoriach zawodowych badanych następują stosunkowo rzadko. Z umowy tego samego rodzaju od ponad 15 lat korzysta 32% pracowników. Kolejne 26% jest zatrudnione na tych samych zasadach od 6 do 15 lat. W ostatnich pomiarach można jednak zaobserwować niewielki spadek w tych przedziałach, na rzecz wzrostu odsetka odpowiedzi wskazujących na częstszą zmianę zasad zatrudnienia (zwłaszcza w przedziale czasowym od roku do 5 lat) – zob. tabelę aneksową 2.

CBOS

RYS. 6. Czas zatrudnienia na tych samych zasadach

Krótszy niż rok staż pracy w tej samej formule zatrudnienia jest charakterystyczny zwłaszcza dla mających umowy na czas określony (45%) oraz umowy cywilnoprawne (34%). Od roku do 5 lat na tych samych warunkach częściej niż przeciętnie pracują także osoby posiadające umowy na czas określony (40%), umowy cywilnoprawne (30%), ale również prowadzące własną działalność gospodarczą (30%).

TABELA 2

Który ze sposobów zatrudnienia stanowi główne źródło Pana(i) dochodów?	Od jak dawna pracuje Pan(i) w ten sposób?			
	Krócej niż rok	Od roku do 5 lat	Od 6 do 15 lat	Dłużej niż 15 lat
	w procentach			
Umowa o pracę na czas nieokreślony	3	26	35	35
Umowa o pracę na czas określony	45	40	7	7
Własna działalność gospodarcza	11	30	16	36
Własne gospodarstwo rolne	3	8	17	72
Umowy cywilnoprawne (zlecenia lub o dzieło)	34	30	18	18

Ta sama forma zarobkowania przez okres krótszy niż rok charakteryzuje najmłodszych badanych, w wieku od 18 do 24 lat, którzy dopiero wchodzą na rynek pracy. Starsza kohorta, w przedziale wiekowym 25–34 lata, w największej części pracuje na tych samych zasadach od roku do 5 lat, a osoby od 45 lat wzwyż – zwykle dłużej niż 15 lat.

TABELA 3

Wiek badanych	Od jak dawna pracuje Pan(i) w ten sposób?			
	Krócej niż rok	Od roku do 5 lat	Od 6 do 15 lat	Dłużej niż 15 lat
	w procentach			
18–24 lata	52	48	0	0
25–34	18	49	30	3
35–44	11	28	38	23
45–54	4	12	25	60
55–64	6	12	11	72
65 lat i więcej	0	0	29	71

WARUNKI ZATRUDNIENIA

Połowa pracujących (51%) poświęca pracy zarobkowej 40 godzin tygodniowo, czyli dokładnie tyle, ile wynosi podstawowy wymiar czasu pracy (tzw. etat). Pracę w mniejszym wymiarze deklaruje 13% respondentów, a 30% podaje, że pracują zarobkowo więcej niż 40 godzin w tygodniu. Średni wynik dla ogółu badanych wynosi 42,6 godziny pracy tygodniowo, co, biorąc pod uwagę wcześniejsze pomiary, wskazuje na tendencję spadkową. Warunki zatrudnienia na przestrzeni lat wyraźnie zmieniają się, a odsetek osób pracujących powyżej 40 godzin tygodniowo systematycznie maleje. Jeszcze 7 lat temu, w 2014 roku, 43% badanych deklaroowało, że praca zajmuje im łącznie więcej niż 40 godzin. W tegorocznym pomiarze odnotowujemy wynik niższy o 13 punktów procentowych.

TABELA 4

Ile godzin tygodniowo (średnio) zajmuje Panu(i) łącznie praca zarobkowa?	IV 2004 (N=455)	VII 2014 (N=491)	V 2018 (N=584)	X 2021 (N=628)
	w procentach			
Poniżej 40 godzin	14	10	12	13
40 godzin	38	43	47	51
Powyżej 40 godzin	47	43	35	30
Trudno powiedzieć	1	4	5	6
Średnio	44,4 godz.	46,4 godz.	44,4 godz.	42,6 godz.

Najwięcej czasu na pracę zarobkową poświęcają ankietowani, dla których głównym źródłem zatrudnienia jest własne gospodarstwo rolne. Średni wynik 56,7 godziny w tygodniu wyraźnie odbiega od wyników pozostałych grup badanych, wskazując na odrębność i specyfikę tej formy zatrudnienia.

Dłużej pracują także osoby prowadzące własną działalność gospodarczą (średnia wynosi 44,4 godziny, mediana – 49,3 godziny). Zatrudnionym na podstawie umowy o pracę – zarówno na czas nieokreślony, jak i określony – praca zarobkowa zajmuje średnio od godziny do dwóch więcej niż wymiar pracy etatowej. Nie mniej niż 40 godzin tygodniowo pracują osoby zatrudnione na podstawie umowy cywilnoprawnej. Także czas pracy osób nieposiadających formalnego zatrudnienia jest zbliżony do pełnego wymiaru czasu pracy (średnio 39,1 godziny).

TABELA 5

Który ze sposobów zatrudnienia stanowi główne źródło Pana(i) dochodów?	Ile godzin tygodniowo (średnio) zajmuje Panu(i) łącznie praca zarobkowa?	
	Średnia	Mediana
Własna działalność gospodarcza	44,4	49,3
Własne gospodarstwo rolne	56,7	60,0
Umowa o pracę na czas nieokreślony	42,0	40,0
Umowa o pracę na czas określony	41,0	40,0
Umowa cywilnoprawna*	40,7	40,0
Praca bez umowy*	39,1	40,0

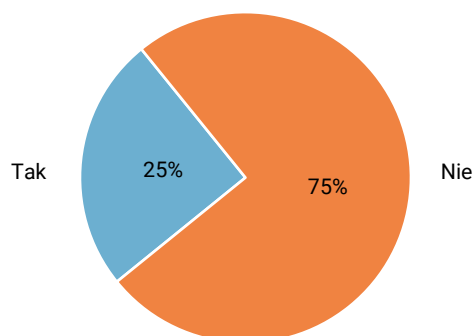
* Ze względu na małą liczbę taki przypadków w próbie, wyniki dotyczące tej kategorii trzeba traktować ostrożnie

W tabeli pominięto osoby deklarujące inny rodzaj zatrudnienia

Pełnienie funkcji kierowniczej, odpowiedzialność za pracę innych osób lub kierowanie projektami znajduje się w zakresie obowiązków 25% badanych wykonujących aktualną pracę zarobkową. Tego rodzaju zadania częściej wykonują osoby posiadające wyższe wykształcenie (37%). Poza kwalifikacjami formalnymi, cechą współtowarzyszącą tym obowiązkom zawodowym jest wiek respondentów, co prawdopodobnie przekłada się na ich doświadczenie na rynku pracy. W grupie wiekowej osób od 18 do 24 lat zadania kierownicze realizuje 13% ankietowanych.

CBOS

RYS. 7. Czy w miejscu pracy pełni Pan(i) funkcję kierowniczą, odpowiada Pan(i) za pracę innych osób lub kieruje projektami? (N=631)

Nie zawsze prowadzenie własnej działalności gospodarczej wiąże się z pełnieniem funkcji kierowniczej, zarządzaniem innymi osobami lub kierowaniem projektami. Jednak wynik 63% w tej grupie badanych jest najwyższy spośród wszystkich form zatrudnienia. Zadania związane z zarządzaniem

relatywnie często wykonują osoby zatrudnione na umowę o pracę na czas nieokreślony (23%). Najbardziej obowiązki te powierzane są osobom, z którymi pracodawca zawiera umowę na czas określony (11%).

TABELA 6

Który ze sposobów zatrudnienia stanowi główne źródło Pana(i) dochodów?	Pełni funkcję kierowniczą, odpowiada za pracę innych lub kieruje projektami	
	Tak	Nie
	w procentach	
Własna działalność gospodarcza	63	37
Własne gospodarstwo rolne	19	81
Umowa o pracę na czas nieokreślony	23	77
Umowa o pracę na czas określony	11	89
Umowa cywilnoprawna*	26	74
Praca bez umowy*	23	77

* Ze względu na małą liczbę takich przypadków w próbie, wyniki dotyczące tej kategorii trzeba traktować ostrożnie

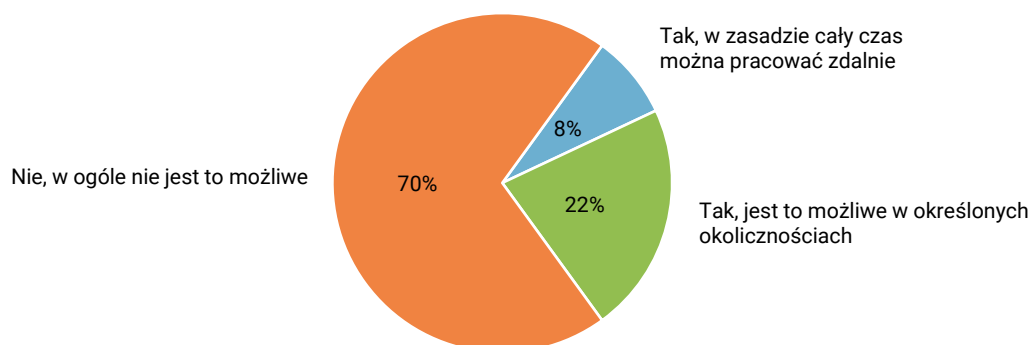
W tabeli pominięto osoby deklarujące inny rodzaj zatrudnienia

Osoby pełniące funkcje kierownicze, zarządzające pracą innych lub projektami deklarują, że praca zarobkowa zajmuje im w tygodniu więcej czasu (średnio 45,1 godziny) niż pozostałym badanym (średnio 41,8 godziny). Jednak profil rynkowy tej grupy badanych (wyższe wykształcenie, wiek od 25 lat) częściej wiąże się z posiadaniem więcej niż jednej formy zatrudnienia (średnio 1,24), co może mieć wpływ na oszacowanie czasu spędzanego na pracy zarobkowej.

Praca zdalna, czyli organizacja pracy polegająca na wykonywaniu obowiązków zawodowych w innym miejscu niż jednostka organizacyjna pracodawcy, jest rozwiązaniem, z którego korzysta zdecydowana mniejszość badanych. Zwłaszcza że odsetek osób deklarujących taką możliwość przez cały czas wynosi zaledwie 8%. Na ogół praca zdalna podejmowana jest w określonych okolicznościach (22%), ustalanych z pracodawcą. Nadal większość badanych pracuje stacjonarnie (70%).

CBOS

RYS. 8. Czy w pracy, która stanowi główne źródło Pana(i) utrzymania, ma Pan(i) możliwość pracować zdalnie, np. z domu? (N=629)

Z trybu pracy zdalnej najczęściej mogą korzystać przedstawiciele kadry kierowniczej oraz specjaliści z wyższym wykształceniem (75%). Jednak nadal ponad połowa z nich ma taką możliwość tylko w określonych okolicznościach (57%). Elastyczna organizacja pracy jest stosunkowo często akceptowalna w środowisku administracyjno-biurowym (54%), ale również z reguły pod pewnymi warunkami (48%). Najczęściej z pracy zdalnej przez cały czas mogą korzystać osoby pracujące na własny rachunek (21%). Grupy społeczno-zawodowe których charakter pracy niemal zupełnie uniemożliwia wykonywanie obowiązków w innym miejscu, to: pracownicy usług, robotnicy wykwalifikowani i niewykwalifikowani oraz rolnicy.

TABELA 7

Grupa społeczno-zawodowa	Czy w pracy, która stanowi główne źródło Pana(i) utrzymania, ma Pan(i) możliwość pracować zdalnie, np. z domu?		
	Tak, w zasadzie cały czas można pracować zdalnie	Tak, jest to możliwe w określonych okolicznościach	Nie, w ogóle nie jest to możliwe
	w procentach		
Kadra kierownicza, specjaliści z wyższym wykształceniem	18	57	25
Średni personel, technicy	9	17	73
Pracownicy administracyjno-biurowi	6	48	46
Pracownicy usług	3	2	95
Robotnicy wykwalifikowani	0	5	95
Robotnicy niewykwalifikowani	5	0	95
Rolnicy	0	5	95
Pracujący na własny rachunek	21	13	66

Niezależnie od przynależności do określonej grupy społeczno-zawodowej, zdalnie częściej mogą pracować osoby, które pełnią funkcję kierowniczą, odpowiadają za pracę innych lub kierują projektami. Taką możliwość ma zawsze 15% spośród nich, a dla 33% – korzystanie pracy zdalnej jest uwarunkowane określonymi okolicznościami.

Wyraźnie widać różnice w możliwości korzystania z pracy zdalnej w zależności od miejsca zamieszkania. W dużych i największych miastach praca zdalna częściej staje się elementem kultury organizacyjnej tamtejszych miejsc pracy. W miastach liczących ponad 500 tys. mieszkańców mniejszość badanych (39%) deklaruje brak możliwości pracy zdalnej, np. w domu. W przypadku mieszkańców małych i średnich miejscowości tryb pracy stacjonarnej jest codziennością ponad dwóch trzecich pracowników (odpowiednio 68% i 69%). Najbardziej na elastyczność ze strony pracodawców i zezwalanie na wykonywanie obowiązków zawodowych zdalnie mogą liczyć mieszkańcy wsi – aż 83% w ogóle nie ma takiej możliwości.

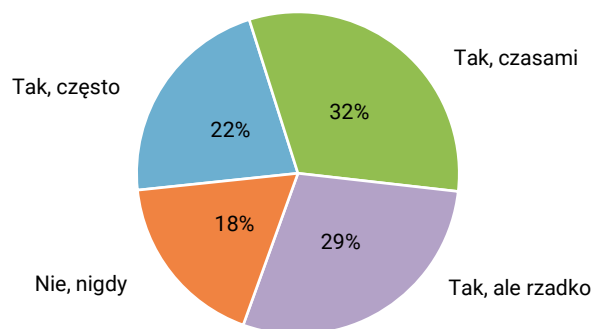
TABELA 8

Miejsce zamieszkania	Czy w pracy, która stanowi główne źródło Pana(i) utrzymania, ma Pan(i) możliwość pracować zdalnie, np. z domu?		
	Tak, w zasadzie cały czas można pracować zdalnie	Tak, jest to możliwe w określonych okolicznościach	Nie, w ogóle nie jest to możliwe
	w procentach		
Wieś	3	14	83
Miasto do 19 999	10	23	68
Miasto 20 000 – 99 999	7	25	69
Miasto 100 000 – 499 999	14	27	59
Miasto 500 000 i więcej mieszkańców	23	38	39

Osoby, które mają możliwość pracy zdalnej, na ogół z niej korzystają, ale z różną częstotliwością. W tej grupie obowiązki zawodowe poza jednostką organizacyjną pracodawcy często wykonuje 22% badanych. Dla ponad połowy praca zdalna jest rozwiązaniem stosowanym sporadycznie (odpowiedzi „czasami” i „rzadko”). Mimo możliwości elastycznej organizacji pracy 18% wykonuje zadania zawodowe wyłącznie stacjonarnie. Porównanie odpowiedzi ze zmiennymi demograficznymi pokazuje, że tryb pracy zdalnej jako dominujący jest bardziej rozpowszechniony wśród mężczyzn niż kobiet oraz wśród osób młodszych (do 34 roku życia).

CBOS

RYS. 9. Czy korzysta Pan(i) z możliwości pracy zdalnej?
(N=185)

Wyniki nie sumują się do 100% ze względu na zaokrąglenia

Tabela 9 pokazuje zależność między zasadami korzystania z pracy zdalnej ustalonymi przez pracodawcę a praktykami pracowników. Sama możliwość pracy poza jednostką organizacyjną pracodawcy nie zawsze przekłada się na codzienne działania. W grupie osób, które mogą przez cały czas pracować zdalnie, jedynie 65% badanych robi to często.

TABELA 9

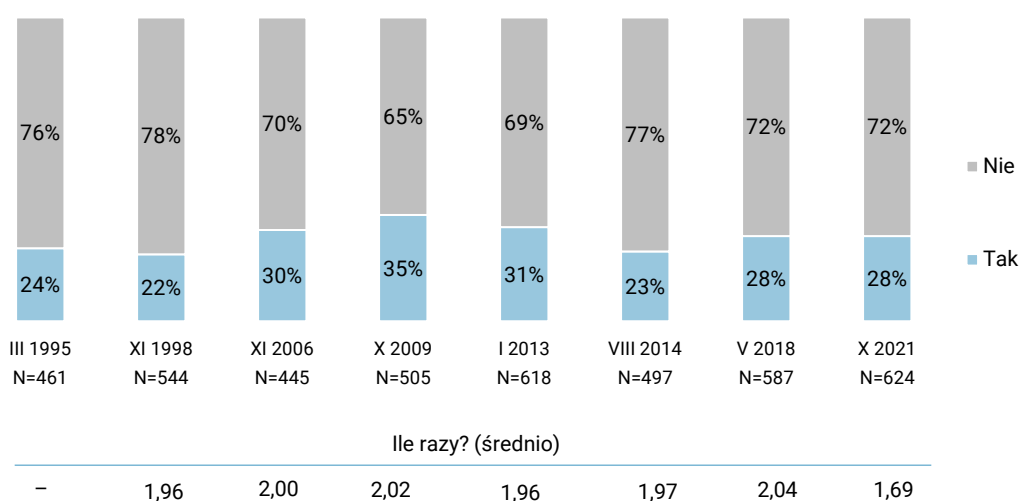
Czy w pracy, która stanowi główne źródło Pana(i) utrzymania, ma Pan(i) możliwość pracować zdalnie, np. z domu?	Czy korzysta Pan(i) z możliwości pracy zdalnej?			
	Tak, często	Tak, czasami	Tak, ale rzadko	Nie, nigdy
	w procentach			
Tak, w zasadzie cały czas można pracować zdalnie	65	20	4	10
Tak, jest to możliwe w określonych okolicznościach	6	36	38	21

MOBILNOŚĆ ZAWODOWA

W ciągu minionych pięciu lat 28% pracowników zmieniło miejsce pracy. Pod względem odsetka osób doświadczających mobilności zawodowej wynik nie zmienił się od ostatniego pomiaru w 2018 roku. Różnice widać w liczbie takich doświadczeń. Na przestrzeni ostatnich pięciu lat osoby zmieniające pracę robiły to średnio 1,69 razy, w poprzednich sondażach zmiany następowały częściej – średnio dwa razy w okresie pięciu lat.

CBOS

RYS. 10. Czy w ciągu ostatnich 5 lat zmienił(a) Pan(i) miejsce pracy?

Na zmianę zatrudnienia częściej decydowały się osoby zamieszkujące duże ośrodki miejskie, liczące co najmniej 500 tys. mieszkańców, co jest związane z nieporównywalnie bardziej rozwiniętym rynkiem pracy. W tej grupie, w ciągu ostatnich pięciu lat, aż 48% badanych zmieniło pracę. Różnice między dużymi aglomeracjami a pozostałymi miejscowościami są wyraźne: poza największymi miastami odsetek zmieniających pracę nie przekracza 30% (zob. tabelę aneksową 6).

Najczęściej stabilność zatrudnienia deklarują osoby, które są właścicielami gospodarstw rolnych – w tej grupie 92% badanych nie zmieniło pracy w ciągu ostatnich pięciu lat. Niewielką mobilnością charakteryzują się także ankietowani zatrudnieni na podstawie umowy o pracę na czas nieokreślony

(80%). W przypadku pozostałych – zmiana pracy ma miejsce częściej niż przeciętnie. Wśród respondentów zatrudnionych na podstawie umowy o pracę na czas określony aż 65% zmieniło pracę w ciągu ostatnich pięciu lat. Badani mogą jednak postrzegać tę formę zatrudnienia jako tymczasową, która po wyznaczonym okresie (zgodnie z kodeksem pracy umowa na czas określony nie może być zawarta na dłużej niż 33 miesiące) zostanie zastąpiona umową na czas nieokreślony. Inaczej sytuacja wygląda w przypadku osób zatrudnionych na podstawie umowy cywilnoprawnej, spośród których pracę zmieniło mniej, bo 58% badanych. Niższy wskaźnik mobilności zawodowej, niż u osób posiadających umowę na czas określony, oznacza, że elastyczne formy zatrudnienia są dla części pracowników sytuacją stałą, trwającą co najmniej przez kilka lat, a nie epizodem zawodowym.

TABELA 10

Który ze sposobów zatrudnienia stanowi główne źródło Pana(i) dochodów?	Czy w ciągu ostatnich 5 lat zmieniał(a) Pan(i) miejsce pracy?	
	Tak	Nie
	w procentach	
Własna działalność gospodarcza	31	69
Własne gospodarstwo rolne	8	92
Umowa o pracę na czas nieokreślony	20	80
Umowa o pracę na czas określony	65	35
Umowa cywilnoprawna	58	42
Praca bez umowy	42	58

Zmianie zawodowej sprzyja praca w sektorze prywatnym (34% badanych zmieniło pracę w ciągu ostatnich pięciu lat) lub częściowo prywatnym (29% zmieniło pracę w tym okresie). Mniejszą mobilnością charakteryzuje się sektor publiczny, który dla części pracowników może być równoznaczny z pewnością zatrudnienia i stabilizacją. Tutaj też najwyższy odsetek pracowników podpisuje umowy o pracę na czas nieokreślony (aż 85% w stosunku do 58% w zakładach prywatnych).

TABELA 11

Główne miejsce pracy	Czy w ciągu ostatnich 5 lat zmieniał(a) Pan(i) miejsce pracy?	
	Tak	Nie
	w procentach	
Instytucja, urząd lub zakład całkowicie państwowy, samorządowy lub publiczny	20	80
Spółka z udziałem właścicieli prywatnych (polskich lub zagranicznych) i państwa	29	71
Zakład (spółka) całkowicie prywatny poza rolnictwem lub spółdzielnia	34	66
Prywatne gospodarstwo rolne	11	89

Mobilność zawodowa ściśle wiąże się z wiekiem badanych i etapem życia, na którym się znajdują. Osoby u progu kariery zawodowej lub rozwijające karierę zawodową częściej decydowały się na zmianę. Średnia wieku respondentów, którzy w ciągu ostatnich pięciu lat zmienili pracę, wynosi 36 lat. W grupie pracowników od 18 do 24 roku życia – 50% zmieniło pracę w okresie ostatnich pięciu lat; w przedziale wiekowym 25–34 lata wskaźnik mobilności wynosi 41%. Warto zwrócić uwagę, że

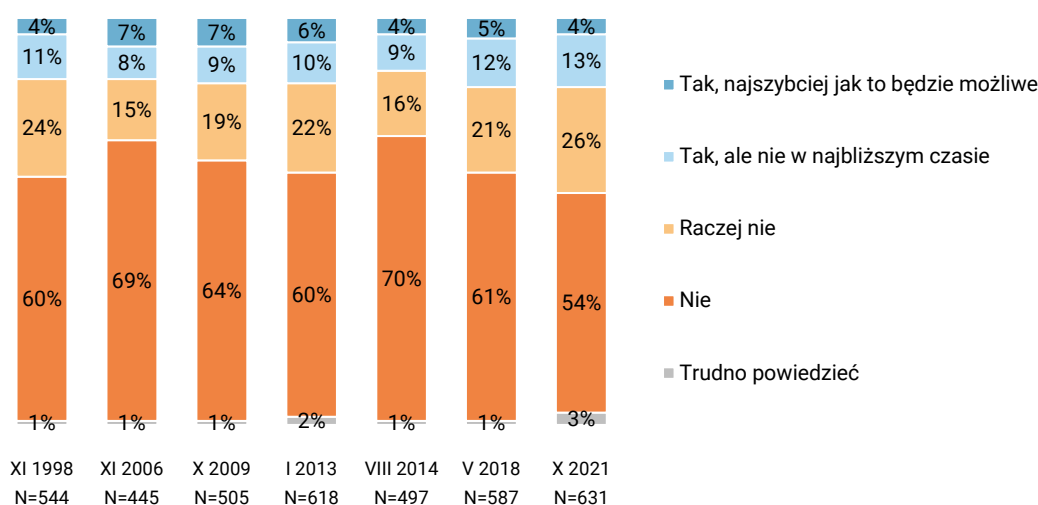

osoby w wieku do 34 lat stanowią aż 54% ogółu zatrudnionych jako pracownicy administracyjno-biurowi, którzy charakteryzują się też najwyższym poziomem mobilności zawodowej spośród wszystkich badanych grup społeczno-zawodowych (46% zatrudnionych z tej kategorii zawodowej deklaruje, że zmieniło pracę w ciągu ostatnich pięciu lat).

Gotowość pracowników do zmiany pracy w najbliższym czasie nie zmieniła się znacząco w stosunku do badania sprzed trzech lat. W tegorocznym pomiarze takie plany zadeklarowało łącznie 17% badanych, z czego 13% nie zamierza dokonywać zmiany w najbliższym czasie. Podobnie jak w przypadku pytania o minione doświadczenia, gotowość do zmiany pracy częściej deklarują osoby młodsze – 31% w grupie badanych od 18 do 24 lat oraz 24% w przedziale wiekowym od 25 od 34 lat. Zmianę pracy częściej planują również osoby zatrudnione w sektorze prywatnym oraz te, dla których głównym rodzajem zatrudnienia są formy mniej stabilne, jak umowa na czas określony czy umowa cywilnoprawna.

CBOS

RYS. 11. Czy aktualnie zamierza Pan/i zmienić swoją główną pracę?

Decyzja o zmianie pracy bądź pozostaniu w aktualnej nie jest bezpośrednio skorelowana z takimi warunkami pracy jak pełnienie przez badanego funkcji kierowniczej czy możliwość pracy w trybie zdalnym. Podstawowym powodem zachęcającym do poszukiwania nowego zatrudnienia jest niezadowolone z dochodów (62%). W dalszej kolejności wskazywane są: znudzenie i chęć zmiany (31%) oraz niezadowolone z warunków pracy (29%).

RYS. 12. Z jakiego powodu chciał(a)by Pan(i) zmienić pracę? (N=107)

Odpowiedzi nie sumują się do 100%, ponieważ badani mogli wybrać maksymalnie trzy odpowiedzi

Niezadowolenie z warunków pracy jest powodem zmiany częściej dla kobiet (40%), niż mężczyzn (19%). Zbyt niskie dochody wskazywane są natomiast przez badanych niezależnie od cech społeczno-demograficznych.

***

Tegoroczny pomiar, podobnie jak poprzednie edycje badania, wskazuje, że najczęstszą formą zatrudnienia jest umowa o pracę na czas nieokreślony. Dominuje ona niemal we wszystkich grupach społeczno-demograficznych. Wyjątek stanowią osoby młode. One także częściej świadczą pracę na podstawie elastycznych form zatrudnienia. Należy jednak wspomnieć, że umowa cywilnoprawna jest głównym źródłem utrzymania dla wielu osób w różnym wieku i nie może być traktowane wyłącznie jako epizod zawodowy. Osoby młodsze częściej zmieniają formę zatrudnienia, w przeciwieństwie do starszych pracowników, którzy przywiązują się do jednego sposobu świadczenia pracy i niechętnie podejmują eksperymenty zawodowe.

Polacy tygodniowo poświęcają pracy zarobkowej nieco więcej czasu niż wynosi pełen etat – średnio jest to 42,6 godziny. Choć wciąż wynik ten plasuje nas w czołówce najbardziej zapracowanych narodów, to na przestrzeni ostatnich kilkunastu lat zauważalna jest tendencja spadkowa. Coraz mniejszy odsetek badanych deklaruje bowiem, że czas spędzany w pracy wynosi więcej niż 40 godzin tygodniowo.

W obecnej edycji badania po raz pierwszy zapytano o pracę zdalną. Z możliwości świadczenia pracy poza jednostką organizacyjną pracodawcy w praktyce korzysta mniejszość respondentów. Spośród nich niewielki odsetek może traktować tryb pracy zdalnej jako praktykę codzienną. Zdecydowanie bardziej popularny jest tzw. tryb hybrydowy, łączący pracę zdalną (możliwą w określonych okolicznościach) ze stacjonarnym pełnieniem obowiązków.

Stosunkowo niewielka grupa badanych ma doświadczenie zmiany pracy w ciągu ostatnich pięciu lat. Częstość tych zmiany jest też mniejsza niż w poprzednich edycjach badania. Nie zmienia się deklarowana gotowość do rezygnacji z obecnej pracy i podjęcia nowego zatrudnienia. Jeśli takie plany się pojawiają, to nadal główną motywację stanowią czynniki finansowe.

Opracowała

Joanna Stankowska